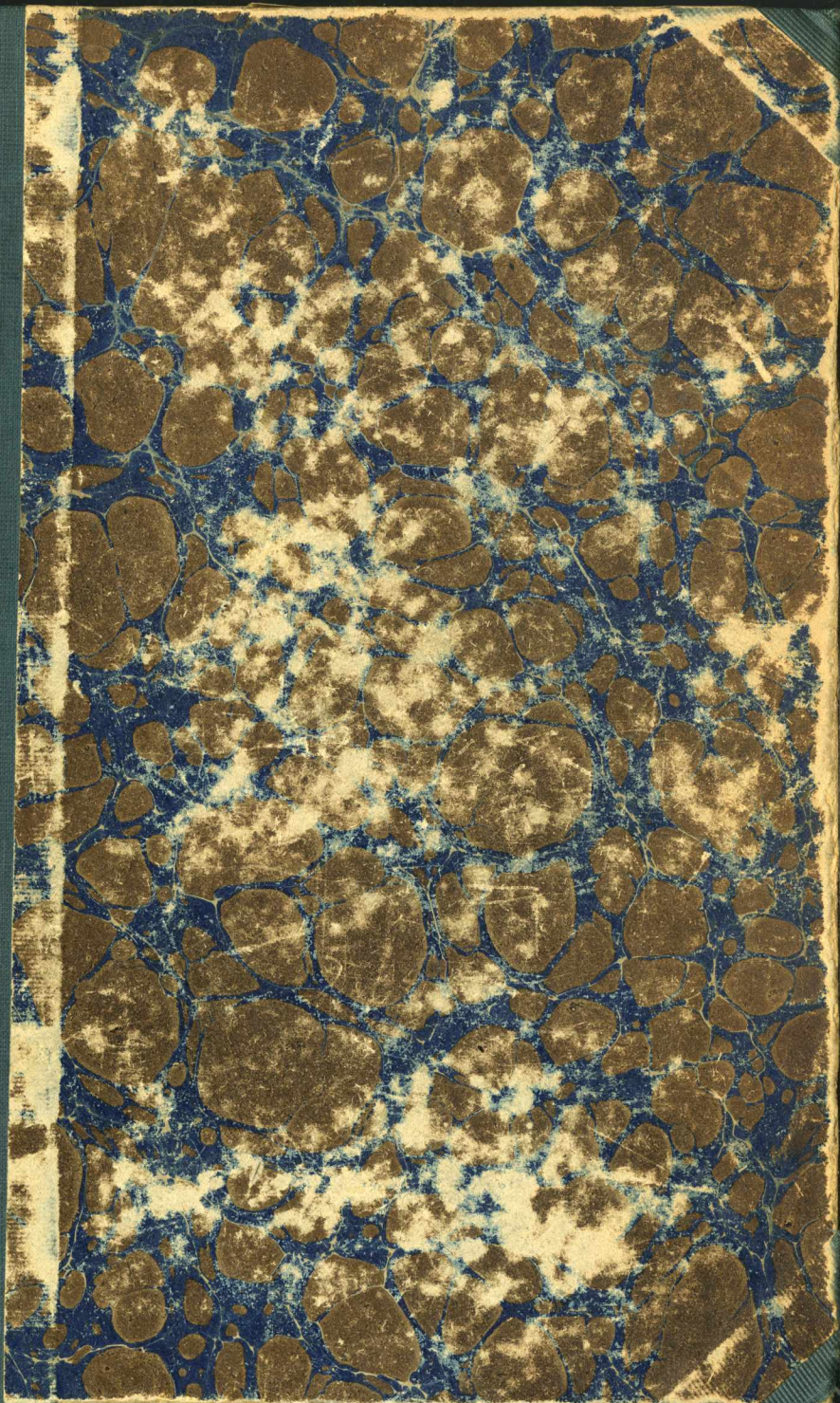

Politikai
röpiratok.

91.

91
902

6.

Nyáry Pál

és

Zlinszky György

tartott

beszédei.

Dr. BALLAGI GÉZA.

Nyáry Pál beszéde

(jun. 1-én.)

Nincs szándékomban tüzetesen beereszkedni okai fejtegetésébe a harcznak, melyet nem a nemzet kezdett, és a melyet önállása, függetlensége és alkotmányának nyílt fegyveres megtámadása után is önvédelmére csak kényszerülve fogadott el. Elég célomra egyszerűen felemlitni itt, hogy hősiesen és nemesen vivott, s ha mégis a végeredmény nem részére ütött ki kedvezőn, annak okát egykor a történetíró nem a nemzetnek erejébeni tulbizottságában, nem ereje aránytalanságában, a megtámadóéhoz képest, hanem egyrésről az akkori összes európai udvari politika rövidlátó szűkkeblűségében találndja fel, mely Európa békéjét és nyugalját nem a megnyugtatót és kibékített nemzetek és nemzetiségekre, de pusztán néhány család s még ezeknek is rosszul értett és rosszul felfogott érdekeire fektette, más résről eltalálndja azon el nem vitázható tényben, miszerint Ausztriának, hogy a magyar nemzetet jogos védelmi harczában meggátolhassa, a még akkor megingathatlannak hitt északi coloss minden rendelkezhető ereje igénybe vételére volt szükség; és önkénytelenül jutand a következtetésre, hogy ámbár győzőnek Ausztria hirdette magát, a legyőzött tulajdonképen nem Magyarország, de ő maga volt, mert az idegen hatalom segítségének alkalmazása által Magyarország irányában, ön gyengeségének

bevallására kényszerült. És ezóta Ausztria mind bel- mind kül- és pénzviszonyaiban politikailag többé nem él, csak tántorog; mert hiányzik a súlypont, melyre támaszkodhatnék, és az hiányzani fog mindaddig, míg Magyarország irányában szerencsétlen hódítási politikájától el nem tér; be nem látja, hogy hatalmának egyedüli súlypontja, csak is és egyedül a vele tisztán csak személyes unioban állható szabad önállásu független biztosított alkotmányu és többé jogaira nézve nem féltékeny Magyarország lehet.

Nekem úgy tetszik, hogy a komáromi capitulatio után a gondviselés Ausztria sorsát még egyszer, s tán utoljára, saját kezébe helyezé annak, s még egyszer tán utoljára próbára tette azt: tud-e, akár-e igazságos és eszélyes lenni; de egyszersmind próbára tette a nemzet türelmét is.

Es a nemzet megértette a gondviselés intő szavát, mert a helyett, hogy gyermekes panaszokra fakadt, vagy képmutatólag szolgál és bűnbánó álcza alatt, elrablott kincseiért némi kárpótlásul, az önkény asztaláról kínálkozó kegyelem-morzsák után esengett, vagy idétlen kitérésekben vesztegette volna el életerejét, mindezek helyett, mondom, egy érzékenyen megbántott nemzet méltóságába zárkozott, s türt, szenvedett és hallgatott, dedimus profecto grande patientiae documentum.

Ausztria ellenben Magyarországot, a 3. század óta még nem dönthetett Magyarországot, a végzet által számára sziklára bilincselte Prometheusnak tekintette, s a helyett, hogy e nagyszerű esemény által okulva, nagyszerű gondolatok- és érzelmeknek engedett volna helyet szűk keblében, a helyett, hogy múltját, jövőjét és saját érdekét számításba véve, bilincsek föلدolására sietett, s a védtelennek kezét nyújtva, azt férfiaság nevében hála által igyekezett volna magához lekötölezni, mindezek helyett, mondom, magát egyszerűen a védtelennek kifosztására, annak kicsinyes bosszantására, inainak gyengítésére, s végre ama nagyszerű szerepre, Prometheusnak ismeretes szerepére szánta el magát, s éhes mohósággal a végzetes májnak esett, de nem tudta, hogy e máj mindig újra nő, s nem tudta a végzet határozatát is, miszerint Prometheus fogsága csak addig tart, míg egy halhatlan kénytelen leendő magát halandónak bevallani.

A halhatlan a győzhetlennel s a halandó a legyőzöttel prósaí nyelven egyértelmű; s a végzet há-
tárzata Ausztriára nézve Solferinónál teljese-
désbe ment, s hogy ugyanaz Magyarországra nézve is tel-
jesedést nyerjen, csak idő kérdése lön, s feltételezett
azon magatartástól, mit a bekövetkezendő megki-
sértetés és fenyegetés korszakaiban tanusítand.

A megkisértetés napjai, ha nem is mindjárt, de
később csakugyan bekövetkeztek.

Kihirdették az októberi engedmények.

A nép, különösen a magyar nép, bámulatos sejt-
elmi erővel bir, s ösztönszerű sejtelménél fogva,
többször mint nem, tisztábban fogja fel a helyzetet,
mint a leghirnevesb államférfiak. Az októberi enged-
mények, daczára a hivatalos lapok üres nagy szavai-
nak, daczára az obligát kivilágításoknak, a népben
rokonszenvvvel és hívőkkel sehol sem találkoztak;
mert mindenki, mit előbb sejtett, később csakhamar
belátta, hogy az októberi pátens semmi egyéb, mint
a temérdek erő- és idő-vesztegetésben, önmagától ki-
merült absolut rendszer tarthatlanságának bevallása,
de egyszersmind a kivihetlen teoriák gyártásában
mesterileg ügyes bécsi államférfiak részéről, a cél-
talansága, sőt káros voltának bebizonyulta után is el
nem dobott, csak népiesb színre mázolt absolutismus
tovább folytatására, alkotmány és népképvisel-
let új czég alatt, mely által azonban, a nép semmi
jogot ne nyerjen, a népképviselet útján a nép képvi-
selve ne legyen, s a hatalom, annak vére és erszénye
fölött, azontul is szabadon rendelkezessék.

E nézetből keletkezett a nemzet közvéleménye,
és e közvélemény nyomása alatt alakultak meg, bár
lassan és nehezen, de végre csakugyan megalakultak
a megyék és törvényhatóságok.

Az új kormány a megyék országgyűlésen leen-
dő végleges rendezéséig azokat nem a fenálló tör-
vény, hanem a főispánok számára kiadott körülbelől a
megbukott administratori rendszer lomjaiból fennma-
radt utasítások szerint rendelte szerveztetni, a
megyehatóságot pusztán a közigazgatásra szorítván,
az igazságszolgáltatást német törvények szerint egy-
ideig még a kissé megmagyarított német bíróság
kezébe hagyván; s a kényuralom alatt törvényellen-
esen behozott direct és indirect adóknak behajtását,
a megyék tisztviselőinek kötelességül tévén.

A megyék és törvényhatóságok a helyett, hogy a fennálló törvényekhez képesti visszaállítatásokat szorgalmazták volna, egyszerűen a törvény és alkotmány terére álltak, s tetteleg foglalták el a helyet, melyet a törvény jelelt ki számukra; s így megalakultak a törvény értelmében, s tetteleg igénybe vették nem csak közigazgatási, de jövőre nézve bírói hatóságokat is; a törvényellenes adók behajtásától pedig tisztviselőiket, a törvény értelmében, felelősségi teher alatt eltiltották.

Igy jártak el a megyék, a kormány által kiadott szabályok egyszerű félretételével a képviselők választása körül is, az 1848-iki választási törvényt tetteleg alkalmazván.

A végzet úgy akarta, hogy a tényleges hatalom, a nemzetnek ily határozottan, ily egyhangulag nyilvánított akaratát, ne a nemzet erkölcsi ereje öntudatának, ne az octoberi engedmények elleni ünnepléses tiltakozásának, ne pusztán szeszélynek tekintesse, melylyel majd elbánnia lehetend; és ezért, bár a később tudatta megbizotta által, hogy az országgyűlés üléseinek Pesten tartását nem ellenzi, mégis a megnyitást Budára rendelte.

A képviselők érezve a kötelezettséget, melylyel a fennálló törvény s azon törvényhez ragaszkodó nemzet irányában tartoznak, e részben, miként teljesítették köteleességeiket, tudva van. Én csak annyit jegyzek meg, miszerint a megnyitásról e ház jegyzőkönyvében említés sincs, mi azt tanúsítja, hogy a képviselőház azt, mert törvény ellenére nem Pesten, de Budán tartatott, törvényesnek el nem ismerte.

Igy járt el a nemzet a megkisértetés napjaiban, és tiszta öntudattal nyilváníthatja, hogy alkotmányos jogaitól egy vonalnyira sem tért el, de azokon túl sem ment.

Az osztrák államférfiak sokat, felette sokat tanulhattak volna a közel lefolyt 5 hónap alatt, Magyarországban történekből, megtanulhatták volna különösen azt, hogy oly nemzetet, melyet a vérpadok és absolutismus minden erkölcsi és anyagi gyötreseit meghódítani képesek nem voltak, egy ügyetlen államcsinnal tévutra vezetni nem lehet; megtanulhatták volna végre, hogy e nemzet kibékítésére csak egyetlen út van, s ez: alkotmányának a fejedeleme által is, ki azt István koronájára igényt tart, őszintén és utógondolat nélkül követendő útja.

Amde ők a végzet emberei, ők mit sem tanultak és mit sem feledtek soha; nem feledtek pedig különösen azon hagyományos ábrándot, mely éjjeiket s napjaikat nyugtalanítja, mely folytonosan és végzetszerűleg a kivihetlen és lehetlen valószínűsítésére ösztönzi őket, s mely a képzelt lehetlen jövőért, ön kezeikkel romba dönteti velők a lehető jelent.

És ezért nem lehet senki előtt meglepő, ha a megkísértés nem sikerülte után, az, egyszerűen jogai szentségéhez ragaszkodásért, általok már hónapok óta gunyolt magyar nemzet irányában, a fenyegetés terére léptek át.

Épen azon időben, melyben a magyar országgyűlés együtt ül, tanácskozándó és határozandó a felett, lehető-e, s mily feltétel alatt lehető a 12. évi uralom emlékének feledtetése, épen ez időben, melyben tőlük észszerűleg az lett volna várható, hogy osztrák császár ő felségét, Magyarországnak nem tőle eredő jogai tiszteletben tartására emlékeztetnék, ők jónak látták azzal a bécsi birodalmi gyűlés megnyitásakor mondott trónbeszédében, a februári patensre vonatkozólag általában, és így Magyarország-ra nézve is e szavakat ejtetni:

„Ily föladatokat nem lehet erőfeszítés és férfias kitaratás, nem vagyons- s véráldozatok nélkül oldani meg; azonban megoldani szükségképen kell.“

E szavak, uraim, nem lehetnek a magyar király szavai, kinek tudnia kell, hogy épen azon törvény, mely személyének sérthetlenségét alkotmány-szerűleg fedezi, benne az embernek tévedhető akaratát az által köti meg, miszerint ő egyedül a nemzet képviselőinek felelősséggel tartozó tanácsosai által, csak és különben jogszerűleg nem, intézkedhetik Magyarország ügyében.

E fenyegetés szükségkép arra hívja fel e házat, hogy a hazát védelmi állásba helyezze, nem a forradalmi zászló kitűzése, vagy a nemzetnek fegyverre szóllítása által; nem, épen nem.

A fegyver csak relativ erő, melylyel csak ephemer győzelmet, ephemer dicsőséget lehet aratni.

A nemzetnek önvédelmére csak oly fegyverhez lehet nyulnia, melylyel, ha azt gyáván nem önmaga löki el kezéből, bár küzdés, bár szenvedés után a győzelem kimaradhatlan, s ily fegyver a nemzet kezében: a törvény.

Azt hiszem, ebben mindnyájan egyet értünk, némi különbség köztünk csak az alkalmazásban lehet. S ezért engedjék meg, hogy az előttünk fekvő indítványra vonatkozva, annak egyik részétől eltérő véleményemet, majdan a ház asztalára leteendő, következő indokolt módosítványban terjeszszem elő.

Jelen országgyűlés mindaddig, míg Magyarország Király-Hágón-tuli megyéi, Horvát- és Tótor-szágok, Fiume a tengermellék, és a határőrvidék, követelik megjelenését gátló akadályok elhárítatván, kiegészítve nincs; mindaddig, míg a trónüresedés esetében, annak betöltéseig időközben is csak az alkotmány szerint gyakorolható végrehajtó hatalom, az országgyűlésen felelős organuma, a magyar miniszterium által képviselve, az országgyűléssel ezen egyedül lehető törvényes közege által érintkezésbe nem lép; mindaddig, míg a kiegészített országgyűlés az alkotmányos kormányzat felelős organumai közbejöttével, a trón-változásra nézve jelenleg fenforgó fontos kérdést meg nem oldotta; — mindaddig, míg e kérdés megoldása, a koronázási hitlevél elkészítése, elfogadása és esküvel pecsétlése után a koronázás meg nem történt: új törvényt nem alkothat, mert ezt a koronázott királylyal csak együtt teheti. Van azonban joga, melyet a végrehajtó hatalom nélkül, sőt annak ellenére is igénybe venni, az alkotmány által felhatalmazva van és a melyet törvényesen lett megalakulása után azonnal gyakorolni is kötelessége.

Ezen alkotmányos jog: a fenálló törvényeknek teljes épségben és érvényben tartására ügyeleten kívül, a végrehajtó hatalom által, egyik országgyűléstől másikig, a fenálló törvényeken ejtett sérelem megszüntetése s a megsértett törvényeknek teljes érvénybeni visszaállítása.

Az országgyűlésnek ebbeli alkotmányos hatósága, mind az eljárást, mind a hatályt tekintve, 1848-dik év előtt és után, egészen különböző.

A parlamentaris kormány és felelős miniszterium felállítása előtt, azon esetben, ha a végrehajtó hatalom az alkotmányt megsértette, a törvényeket felfüggesztette, vagy önkénye szerint adott magyarázatot azoknak, a következő országgyűlés hatósága, a sérelmek megszüntetésének, a megsértett törvények visszaállításának egyenesen a nem-felelős fe-

jedelemhez intézett felirat általi követelésében határozódott, s a siker legtöbb esetben az országgyűlés többé vagy kevésbé erélyes föllépésétől, s legtöbbnyire a végrehajtó hatalomra, a külviszonyoknak többé vagy kevésbé súlyos nyomásától függött. Az orvoslatlan maradt sérelmeknek halmaza tanusítja, mennyi hatálylyal birt ezen eljárás a végrehajtó hatalom ellenében arra, hogy magát az alkotmány és törvények épségben és tiszteletben tartására lekötelve érezze.

1848-ik év után a végrehajtó hatalom által felfüggesztett törvénynek érvényen kívül s azzal ellenkezőleg kiadott rendeletnek érvényben léte, csak az országgyűlés legközelebbi üléseig tarthat. Az országgyűlés a törvénytelen rendeletet ellenjegyző felelős miniszter feleletre vonatalával a törvényt a végrehajtó hatalom közbejötté nélkül, önmaga állíthatja vissza.

Ha az 1848-diki III. t. cz. e joggal és hatósággal az országgyűlést ruházta fel; ha mi képviselők az 1848-ik törvények értelmében vagyunk itt; alkotmányunk s törvényeinknek visszaállítására nézve, az idézett törvényezikkből körülírt alkotmányos eljárástól eltérő utat nem követhetünk; mert ellenkező esetben az országgyűlés egyik legfontosb alkotmányos jogáról magunk mondanánk le.

Ha V-ik Ferdinánd ő Felsége ülne jelenleg is a trónon, ha 1848-dik évi october 3-dikán kiadott, az országgyűlést törvénytelenül feloszlató, s alkotmányt felfüggesztő rendeletét ellenjegyző minisztere Récsey Ádám ülne a miniszteri padon, kérdem, mit tennénk? azt hiszem, egyszerűen határozatilag kijelentenénk, hogy a kormány által törvényellenesen felfüggesztve volt alkotmányunk, az országgyűlés megalakulásával azonnal tényleg vissza van állítva, s így úgy szólva, birtokból, határozónánk el, hogy az ország alkotmányát, önállását és függetlenségét megsértett miniszter vád alá helytessék. S az óta már tán az ítélet is ki lenne mondva, a törvénysértő miniszter ellen.

Ferencz József ő felsége, az V-ik Ferdinánd által üresen hagyott trónt foglalta el, folytatta az elődje által 1848-ik évi oct. 3-kán megkezdett törvényteleniséget; függőben tartotta alkotmányunkat; függőben tartotta törvényeinket; s 12 éven át, puszt-

tán rendeletek által kormányzott s kormányoz most is, az általa törvény ellenére visszaállított kormánytestületek útján.

E két eset közt, az országgyűlés által, megalkulásával azonnal teljes mértékben visszanyert alkotmányos jogot tekintve, semmi különbség nincs; mert ellenkező esetben az következne, hogy a végrehajtó hatalom törvénytelen tettének koronázás előtt az országgyűlés ellenében hatálya nagyobb, mint koronázás után.

Az országgyűlés jogának alapja az 1791-ik évi XII. törv. cikkben van letéve.

E törvénycikk szerint a törvényt csak törvényhozás szüntetheti meg, vagy függesztheti fel újabb törvény által; már pedig az 1848-ik évben koronás király által szentesített törvények hozatala óta törvény nem alkottatott, de nem is alkottathatott, mely hazánk alkotmányát, önállását, az osztrák örökös tartományoktól teljes és törvényes függetlenségét megszüntette volna; nincs törvény, mely az ugynevezett *pragmatica sanctióra* vonatkozó 1723-ik évi törv. cikknek eredeti szövegeiktől eltérő értelmezést adott volna; nincs törvény, mely az adó meghatározásának országgyűlési tárgyalástól el nem vonhatását biztosító hazai törvényeket megváltoztatta, vagy ezen mindig az alkotmány egyik biztosítékául tekintett és feltékenyen megőrzött jogát, a törvényhozás a végrehajtó hatalomra, annál kevésbé idegen hatalomra ruházta volna át; végre nincs törvény, mely a végrehajtó hatalomnak egyedül a felelős magyar minisztérium általi gyakorolhatásáról, a miniszterek felelősségéről, a Buda-Pesten székelő miniszterek egyike által sem ellenjegyzett rendeletek, parancsok és kinevezések érvénytelenségéről, az 1848-ig működött kormánytestületek megszüntetéséről, s a törvény biztosítéka alá helyezett sajtószabadságról alkotott törvényeinket megszüntette, vagy felfüggesztette volna; sőt magából az V-ik Ferdinánd őfelsége által 1848-dik évi oct. 3-kán kiadott, s minden utóbbi törvénytelenségek kezdetétől tekinthető egy rögtönzött miniszter Récsey Ádám ellenjegyzésével ellátott, törvénytelen rendeletből is világos, hogy az elősorolt törvények érvénye, maga a végrehajtó hatalom által is legalább alakilag nem vonatott kétségbe.

Mindezekből önkényt foly:

Hogy a törvényeknek, melyek felfüggesztésére a végrehajtó hatalom, az alkotmány által jogosítva nincs, visszaállítását az országgyűlés attól még az esetben, ha az alkotmányos is, nem követelheti.

Hogy az országgyűlés saját alkotmányos jogai ellenébe, azok feladása nélkül a nem-alkotmányos végrehajtó hatalomnak amannál több tért nem engedhet.

Hogy valamint az V. Ferdinánd által felfüggesztett alkotmányt és törvényeket, az országgyűlés a felhozott esetben önmaga állította volna vissza, még ezentul a törvénysértő minisztert is vád alá helyezve: úgy az elődje által megkezdett törvényteleniségek folytában az ország alkotmányának s törvényeinek egy részét még most is függőben tartó s a végrehajtó hatalmat még most is nem alkotmányos közegek által gyakorló tényleges hatalom eljárása ellenében is, ebbeli alkotmányos jogát fel nem adhatja, s ennek következtében:

Határozatilag kijelentheti, miszerint a haza alkotmányát s minden törvény által meg nem szüntett törvényeit már megalakulása által tényleg visszaállítottaknak, az azokkal ellenkezőleg kiadott mindennemű rendeleteket maguktól megszünteknek és teljesen érvényteleneknek tekinti.

Miután az 1791. évi 3. t. cz. szerint a fejedelem Magyarországon megkoronáztatása előtt is csak az alkotmány értelmében kormányozhat, s az 1848-dik évi t. cz. szerint, a végrehajtó hatalmat csak a felelős magyar minisztérium által gyakorolhatja, s rendeletei, parancsai és kinevezései csak úgy érvényesek, ha a Buda-Pesten székelő miniszterek egyike által ellenjegyezvék, az országgyűlés megalakulása óta a tényleges hatalomnak ily kellék hiányával kiadott rendeleteit általában s különösen a legujabban általa a törvényhozás közbejötté nélkül, az adó kivételre és behajtására nézve tett és katonai karhatalom által foganatosított rendelt intézkedését is teljesen érvényteleneknek és így jogilag senkit nem kötelezhetőeknek nyilvánítja.

Továbbá kijelenti: hogy a tényleges hatalom által a megszüntetett udvari kanczellária és helytartó-tanács visszaállítását is, többi törvénytelen, s ezért érvénytelen intézkedései közé sorozván, ezen

régi szerkezetük szerint nem felelős kormánytestületeknek működésére vonatkozólag, az országgyűlés megalakulásáig, multa nézve azért nem határoz, mert azok a törvényhatóságok által törvényteleneknek nyilvánítatván, rendeleteik különben sem vétettek fogamatba; jövőre nézve azonban, azon esetre, ha a magyar felelős minisztérium teljes számbani visszaállítása a tényleges hatalom részéről tovább halaszthatnék, s ha csak ideiglenesen is a végrehajtó hatalom tovább is az említett kormány-testületek által gyakoroltatnék, azok minden, az ország függetlenségét, az alkotmány biztosítékait, a főnálló törvények rendeleteit, az egyéni szabadságot, vagy tulajdon szentségét, hivatalos minőségben sértő tetteikért, minden ily tartalmu rendeletek, parancsok ellenjegyzéseért, a törvényben kijelentett felelősség sulya alá esnek.

Végtére kijelenti, hogy az ország területi integritását is visszaállottnak tekintvén, a Királyhágóntuli megyéknek, Horvát- és Tótországoknak, ugy Fiuménak, a tenger melléknek és határörvidéknek, törvényesen megválasztandott követeket, megjelenésök idején a részökre kiadandott megbízó levelek alapján igazolni fogja, még az esetben is, ha a tényleges hatalom által, a magyar országgyűlésre meg nem hivatnának. E határozatok által az országgyűlés csak feladhatlan alkotmányos jogát veszi igénybe, s a tényleges hatalom, részint más alternatívát nem hagy, mert, vagy egészen az alkotmány terére lépni, vagy hatalom által gátolni a dolgok alkotmányszerű menetét; ámde ez utóbbi annak tényleges bevallása lenne a világ előtt, hogy nála az országgyűlés összehívásának célja: nem az alkotmány teljes visszaállítása volt, hanem az csak eszköz akart lenni épen azon alkotmánynak, meg a nemzetet képviselő testület általi végleges megbuktatására. — Hatalom ellen e nemzetnek más védelme nincs, mint várni és hallgatni jogosságának öntudatában. Ezekből világos, hogy a határozat és fölirat közti különbség lényeges. A határozatban az országgyűlés valamennyi, ellenkező törvénnyel meg nem szüntetett törvények megalakulásának megtörténte által tettleges visszaállását magából az alkotmányból önként folyó ténynek tekintik, s az azok ellenében ezután folytatható minden további törvénytelen eljárást azoknak, kik a

végrehajtásra segédkezet nyujtanak, felelősség alá helyezése által kívánja megszüntetni; az indítvány pedig a törvények visszaállítását, és a törvénytelen intézkedések megszüntetését, felírás útján sürgeti.

Az utóbbi a sérthetlen, és úgy semmire nem is kötelezhető felség tetszésétől függőnek ismeri el annak teljesítését, mit elérni kíván; a határozat az eszközök felelősségében keresi a biztosítékot arra, hogy a törvénytelen ellenkező rendeletek foganatosításának lehetlensége által a fenálló törvények jöjjenek alkalmazásba.

A határozat következetesen az 1848-iki törvényekben föllállított felelős kormányzat elvéből indul ki, s tért foglal.

A fölírat e tért, bár jogilag nem, tényleg az országgyűlés alakulása után is, a tényleges hatalom által elfoglalva hagyja.

A fölírat azon esetre, ha a nemzetnek abban határozottan kijelentett akarata egészben nem teljesítené, az alkotmány teljes épségben megtartására nézve, a képviselőknek kétségbe vonhatlan szilárdságába helyezi a biztosítékot.

A határozat annak lehetlenítését, hogy a tényleges hatalom részéről, a nemzet képviselőihez oly okirat még csak intéztethessék is, melynek célja a haza önállásának, függetlenségének és alkotmányának csorbitására, a képviselő ház felhívása lenne, az ellenjegyzők felelősség sulya alá helyezésének előleges elhatározásával akarja alkotmányszerűleg elérni.

A törvény alkalmazásának módja iránt, az indítványtól lényegben eltérő véleményemet ekép előterjesztvén, a midőn tisztelt követtársunk indítványának többi részeire nézve vele kezét fogok, s azokat Tisza Kálmán által elősorolt pontokkal kiegészítve, egy határozatban öszpontosíttatni óhajtvá, azon kérdésre: utóbbi törvényeinkkel mennyiben megférhető, és valóban megférhető-e a felírás? a módosítványomban előadottak után feleletem igen egyszeri.

A parlamentarizmus kormányzat és felelős miniszterium föllállítása után, a fölírásnak közvetlen a nem felelős Felsőházhoz, csak egyetlen esete fordulhat elő, s ez: a válaszfelirat, és ez, úgy hiszem, azonnal, mi helyt a koronázás megtörtént, a koronás király által mondandó trónbeszédre, e ház által is egyhangulag nem csak megszavazva, de szertartásos szokás sze-

rént, annak helyére juttatva is leend; de ezen eset, ugy hiszem, még nincs jelen.

Több eset és alkalom a fölrásra nem lehet, miután az 1848-iki III. t. cz. 28, 29 és 30. §-ai, szerént, a miniszterek az országgyűlés mindegyik táblájánál ülésnél birnak, s ha nyilatkozni kívánnak, meghallgatandók, s ha akármely tárgyban az országgyűlés által felhivatnak, felelni tartoznak, sőt a dolog természeténél fogva, minden — a fejedelmet és kormányát illető dolgokban, az iniciatívát is ők teszik, és a mint 1848. évben az ujonczállítási törvénnyel nálunk is történt, a megszavazott törvényt is közvetlen ők terjesztik szentesítés végett a felség elébe, ekép az országgyűléssel a királyi felség és viszont, a miniszterek által folytonos közlekedésben lévén, más közegre szükség nincs, nem is lehet, mert ellenkező esetben a felelős kormányt, a felelősség alól maga az országgyűlés mentené fel. És ha ezen egyedül törvényes, egyedül az alkotmányos közeget maga a tényleges hatalom nem veszi, vagy akarja igénybe venni, ebből nem az következik, hogy az országgyűlés a törvényen kívül, sőt annak ellenére keresen más közeget; és ha nem keres, de határozatilag kijelenti, hogy csak a törvényes közeg visszaállítására vár, hogy közeledhessen: méltatlan-e a vád, mintha mi a tényleges hatalommal szóba sem akaránk állni?

Uraim! Az országgyűlés nem kérelmező testület; hatalom az, mely egy nemzetet képvisel; és a nemzet jogosan követeli tőle, hogy méltóságát még formákban is respectáltassa.

Uraim! az 1791-iki országgyűlés tagjai, mielőtt az országnak legfontosabb alaptörvényei alkotásához fogtak volna, mint tudjuk, a haza alkotmányának ép-ségben tartására esküt tettek.

Mi, azt hiszem, az eskünél nagyobb biztosítékot adtunk mindnyájan nyilatkozatainkban a hazának a világ előtt; — és én, legyen többsége bár a felirat — vagy a határozat pártolójának, — tovább is a nemzet szilárd, de mérsékelt magatartására számítva, meg vagyok győződve, hogy alkotmány mellett általános határozottságunk által, együtt mentendjük meg a hazát.

Zlinszky György beszéde.

(jun. 1-én.)

Hogy kezdjem beszédemet, hogy a ház figyelmét kinyerhessem. De mások után okulva, kik szinte azon kezdték beszédüket, attól tartok, hogy a tisztelt ház majd nem hiszi el — tanácsosabbnak tartom tehát ott kezdeni, a hol az előttem szólók végezték — így legalább a tisztelt ház tagjai is tetszésök és nem-tetszésök nyilvánításába jobban tudják magokat tájékozni. — Én tehát a felírást nem pártolom, okaimat alább eléadandom, különben az indítványt érdemileg pártolom, annak közjogi oldala különösen oly erős, hogy nem csudálom, ha az ellenséges bécsi journalistica egy serege kel fel ellene, — sőt némelyike azt ohajtja a világgal elhitetni, hogy mi magyarok nem tudjuk a magyar közjogot.

Ez olyan állítás, mintha én azt fognám reá a volt Bach miniszteriumra, hogy nem tudott paragraphusokat és adóságokat csinálni — pedig éppen ez volt az erős oldala, mert a mint nem csinálhatott adóságot, mert nem adott neki senki költsön, azonnal megbukott s nevét is csak Austria adóságaival örökitette meg, különben átkos emléke is elenyészett volna pár évek múlva.

Érzik azt Bécsben, hogy mi tudjuk a közjogot, csak az fáj nekik, hogy nem úgy tudjuk a mint ők szeretnék, hanem úgy tudjuk a mint az valósággal fenn áll és a mint azt egy szabadsághoz és önállósághoz szokott nemzet a vele mindég ellenséggként szemközt álló hitszegő hatalom ellenébe biztosítani akarta és a mennyire papirosos és betűvel biztosítani lehetett, biztosította is.

Mert bár nézzük meg törvényeinket, tapasztalni fogjuk, hogy közjogunk olyan volt mint egy vár, melynek erősítésén minden országgyűlés dolgozott, és minden országgyűlés azt az oldalát erősítette, melyet legközelebb — hitszegés, árulás — ármány vagy erőszak meggyengített, de a mit emberi ész a biztosításra ki gondolt, azt osztrák hitszegés és erőszak kijátszották, így állunk jelenleg is közjogunkkal.

Elhiszem, hogy a bécsieknek nem olyan jus publicum kell — hanem olyan, a milyen az elmúlt 12 év alatt fennállt — mely azon egyetlen paragraphusba foglaltatott, — hogy nem kell okoskodni, csak fizetni — ilyen jus publicumot szeretnénk számunkra a Reichsrathba készíteni.

De én meg azt mondom, hogy nekik nincs még csak fogalmuk sem az igazi constitutionalismusról; de hogy is volna, kik a Metternich systemaja és czapka veszszeje alatt neveltettek fel és a lelket és szellemet előlő Bach absolutismusa alatt fejlődtek ki nagy státusférfiakká, — ilyenek tudnák azután a közjogot jobban mint mi, kik 800 éve élvezzük az alkotmányos szabadságot, — s kik önállóságunk s függetlenségünk érzetét edes anyánk tejével szívtuk be — s kik 1849 előtt a policájáról, zsandárról és finánczról mint valami mesebeli állatokról hallottunk regélni, — de soha nem ismertük, s kiket az átkos 12 évek szabadságérzettünkbe nem hogy megrendítettek volna, hanem inkább megedzettek.

A bécsiek, elhiszem, hogy beérik az árnyékával is a constitutiónak, mert ilyet sem élveztek, és igen kényelmesen nyújtóznak a Reichsrathban — mert ott még ellent is szabad a kormánynak mondani, a miről nekik még fogalmuk sem volt, és én fel tudom fogni megelégedésüket, mert úgy vannak vele, mint azon rab, ki élethossziglan nehéz és rövid vasra lévén ítélve, midőn egyszerre hosszú és könnyű vasra kegyelmeztetik, azt hiszi, hogy egészen szabadon mozoghat; de mi, kik egész életünkben szabadok voltunk, nekünk a legkönnyebb láncz is elviselhetlen.

Bocsánat a kitérésért, de ezen centralista párt szabadság és constitutionalis fogalmairól difficile est satyram non scribere — és én csak sajnálni tudom azt a sok okos szót, azt a sok becsületes jó tanácsot, melyeket e helyen igen derék és jeles hazafiak azon uraknak elmondottak, — mert süket füleknek beszéltek és falra hányták a borsót, — mert valamint a gutta percha be nem veszi a vizet: úgy ezen urak se veszki be az okos szót és jó tanácsot, mert a megátalkodott roszakaratot nem sikerült még senkinek, bár cicerói ékesszólással, jó indulattá átváltoztatni.

Egyszer és mindenkorra megjegyezni kívánom, hogy azon bécsi urak alatt nem célzok a nagy német nemzetre, sőt a kis osztrák népre sem, kiket Szalay László barátommal együtt tisztelek, hanem célzok azon kipfelhauserféle politikusokra, kik az elnyomatást Gleicheberechtigung, az adóság csinálást fináncz operatiónak, a fosztogatást önkénytes kölcsönnek szerették nevezni és minket ilyenekkel akartak boldogítani.

Visszatérve az indítványra, a mint mondtam, azt

érdemére nézve pártolom, pártolom továbbá Tisza Kálmán ur módosítványát — de a formát nem pártolom — nem pártolom pedig először:

Mert okulva azon 300 éves csalásokon és esküszegéseken, nem tartom tanácsosnak a törvénytelen téren álló hatalomhoz, bár mint itt is hallottam említeni, — csak szokott stylaris jobbágypolitikával felírni, mert meg vagyok győződve róla, hogy ezen békés kiegyenlítésre hozott áldozatot másszor mint kötelességet fogná követelni — nem akarom tehát utódainknak sorsát gyengíteni, hogy ellenének egy fegyvert, egy paragraphust adjak a kezébe — melyre mint a jelen országgyűlés cselekvényére utalhasson — álljon elébb a törvényes térre — de arra nem látok semmi szándékot, mert bárhova tekintek, nem látom a megosztott hatalmat, hanem az erőszakot, önkényt és kigunyolását constitutionalis létünknek; már azon mód, melylyel a trón-beszédekbe bent a birodalomban, diplomatiái jegyzékekbe a külhatalmagnál Magyarországnak a birodalmi tanácsba való részvételéről reményöket fejezik ki, sőt arról mint bevégzett tényről beszélnek, nem kigunyolása-e az egész ország azon hangos és ünnepélyes nyilatkozatának, melylyel a birodalmi tanácsba való minden részvétel ellen oly egyhangulag tiltakozik? de ezen felszólalás és tények előtt mint a tényleges hatalom, mint a Staats-Miniszterium behunyják szemüket és bedugják füleiket, — mert olyan véleményben vannak, mint a selyembogár-tenyésztő, ki azt állította, hogy a selyembogár is hernyó-speties lévén csak kényességből nem eszik mást mint eperfa-levelet, meg kell csak, mondá, éheztetni s meg fogja mindenki látni, hogy megessi az a bodzfa levelét is.

Ilyen bogarászokból áll most a Staatsminiszterium; azt hiszik, hogy a magyarokat csak meg kell éheztetni és megesszük majd a febr. 26-ki Verfassungot is.

Oh nagyon csalódnak, mert magukról ítélnek; de mi nem tartozunk azon hernyó-spetieshez, a melyet Kazinczy Gábor barátom oly találóan jellemzett; mi nem pusztitunk el idegen alkotmányokat s nemzetiségeket, mi készek vagyunk éhezni, szenvedni, de nekünk más alkotmány nem kell mint a miénk, nem kell minket akaratunk ellen, másutt mint itthon, nem lehet boldogítani, s mi nem vagyunk olyanok, mint a liceum, hogy ha akár az árkon belül vagy

kivül ültetik mindegy, ott is megfogán és otthon érzi magát.

Másik indokom az, hogy én esküre, ígéretre, mely a Lajthán tulról jön, nem adok semmit, nekem tények kellene, szabadítsa magát fel tetteleg a fejedelem a bécsi miniszterium befolyása alól, kik mint hivatlan sensalok tolakodnak a nemzet és fejedelem közé, hogy a talán megköendő egyességből a tiszta hasznót zsebre rakhassák, s kik az inter duos litigantes a harmadiknak szerepét játszá, és tanusítson tettevel jó szándékot, — egy szóval, legyen restitutio in integrum — akkor pártolni fogom a felirást, de ígéretekre semmit sem adok, hisz annyi ígéretet tettek és tesznek Bécsből, hogy ha annak a kétfejű sasnak 12 feje volna, minden fejével másfelé koketirozna és más-más ígéretet tenne, melyet esze-ágába sincs megtartani, s csak azért teszi, hogy népeket és nemzetiségeket egymás ellen ingerelvén, ha azok összevesznek, anyagi hatalmával azon két feje alá rejtett telhetetlen gyomrával minden nemzetiséget és szabadságot felemészthessen.

Azokkal sem lehetek egy véleményben, kik elismerik ugyan, hogy sokat szenvedtünk, de azt mondják, hogy felejtünk el mindent és legyünk nagylelkűek — a nagylelkűség a gyenge irányában erény s a hatalom irányában gyávaság színében tűnik fel — és én mondhatom, hogy tatár és török csordák nem tettek nekünk annyi kárt, mint nagylelkűségünk; mert a tatár pusztított s elment és az ország egy kevés idő múlva rehabilitálta magát, de nagylelkűségünk meghonosította keblünkben az ellenséges hatalmat, mely ármányt, erőszakot használva, most is pusztítja országunkat.

En tehát, míg a bécsi miniszteriumtól jönnek rendeletek, de míg annak hazánk ügyeibe legkisebb befolyása lesz is, ez mig csak mint sensal lép is fel a nemzet és uralkodó közt, és mig az országgyűlés kiegészítve nincs, alkudozásokba bocsátkozni s ajánlatokat tenni nem akarok, és ezért a választóim előtt a felelősséget magamra is vállalom, mert öketsokkal nem kecsegtettem, csak azzal, hogy az ország jogait fel nem adom — önkényt.

A „MAGYARORSZÁG“ 128. száma után közölve.

